

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง "สภาพและปัญหาการจัดดำเนินงานโครงการสุขภาพและความต้องการนิเทศของผู้บริหารและครูผู้สอนศึกษานานาชาติโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน" ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ เอกสาร และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และนำมาเสนอตามลำดับดังนี้

1. ความสำคัญของการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. ความเป็นมาของการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโครงการสุขภาพในโรงเรียนและการนิเทศในประเทศ
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างประเทศ

ความสำคัญของการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นการถ่ายทอดวัฒนธรรม และเป็นการสร้างภูมิปัญญาให้แก่สังคม การศึกษาจึงเป็นรากฐานและเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของประเทศ รัฐบาลหลายยุคหลายสมัยมีความพยายามที่จะให้ประชาชนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ มีการขยายการศึกษามากับครั้ง ซึ่งถือว่าเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานของประชาชนจาก 4 ปี เป็น 7 ปี ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2503 และในที่สุดได้จัดการศึกษามากับครั้งจาก 7 ปี ลงเหลือ 6 ปี ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2520 เพื่อให้สอดคล้องกับหลักพัฒนาการของเด็ก รัฐบาลสามารถจัดการศึกษาระดับนี้ให้แก่ประชากรได้อย่างทั่วถึงครบทุกตำบล ดังที่ปรากฏว่าในปี 2530 มีประชากรวัยเรียนได้รับการศึกษามากับครั้ง 6 ปี ถึงร้อยละประมาณ 97.5 จะมีประชากรเพียงส่วนน้อย เช่น ผู้ที่พิการ ชนกลุ่มน้อยบาง

กลุ่มที่ยังไม่มีโอกาสได้รับการศึกษา แต่ก็ได้มีการเร่งระดมหาทางดำเนินการจัดการศึกษาให้แก่คนกลุ่มเหล่านี้แล้ว

ปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจของประเทศอย่างรวดเร็ว ส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิต ความเป็นอยู่ ค่านิยม ตลอดจนด้านคุณธรรมของคนในชาติอย่างมาก ประกอบกับประเทศไทยกำลังพัฒนาทางด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และบริการที่ทันสมัย จะยิ่งทำให้สภาพชีวิตและสังคมของคนไทยมีความสลับซับซ้อนมากขึ้น ท่ามกลางอิทธิพลของเศรษฐกิจและสังคม และวัฒนธรรมของต่างชาติที่หลั่งไหลเข้ามาจาเป็นที่จะต้องเร่งดำเนินการ เพื่อปรับความรู้สึคนึกคิดหรือค่านิยม สภาพความเป็นอยู่ ตลอดจนปรับความรู้ความสามารถของประชาชนในชาติให้สูงขึ้น เพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาชีวิตครอบครัว และมีส่วนช่วยในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของบ้านเมือง ซึ่งการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ประชากรไทยทุกคนควรจะได้รับ รัฐกำหนดไว้เพียงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นั้น ไม่เป็นการเพียงพอ จำเป็นต้องขยายออกไปให้สูงถึงชั้นมัธยมศึกษา แต่จากสภาพที่เป็นอยู่ ณ ปัจจุบันปรากฏว่า ในปี 2530 มีเด็กและเยาวชนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แล้วเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ประมาณร้อยละ 43 บางจังหวัดเด็กจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพียงประมาณร้อยละ 18 เท่านั้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่ายังมีเด็กและเยาวชนอีกเป็นจำนวนมากไม่ได้เรียนต่อ ซึ่งจากการศึกษาวิจัยเพื่อหาสาเหตุของการที่เด็กจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แล้วไม่ได้เรียนต่อ พบว่ามีสาเหตุสำคัญสรุปได้ 3 ประการ คือ

1. นักเรียนและผู้ปกครองไม่เห็นคุณค่าหรือประโยชน์ของการเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
2. ผู้ปกครองมีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี ไม่สามารถส่งบุตรหลานเรียนต่อได้ และต้องการให้เด็กช่วยทำงานบ้าน รวมทั้งช่วยครอบครัวหารายได้
3. การคมนาคมระหว่างบ้านและโรงเรียนมัธยมศึกษาไม่สะดวก ทำให้เด็กไม่ยอมมาโรงเรียน

จากปัญหาที่พบดังกล่าว ซึ่งเด็กจำนวนมากไม่ได้เรียนต่อ ดังนั้นโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงมีความสำคัญและจำเป็นต่อการพัฒนาการศึกษาของประเทศ รัฐบาลจึงได้จัดตั้งโครงการนี้เพื่อดำเนินการขยายการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากประถมศึกษาไปจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำเป็นต้องหาแนวทางแก้ไขปัญหาที่เด็กจบป. 6 แล้วไม่ได้เรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้เวลาขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานดังกล่าว โดยให้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเป็นผู้ดำเนินการ

ความเป็นมาของการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คณะรัฐมนตรีในคราวประชุม เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2530 ได้ลงมติเห็นชอบด้วยกับข้อเสนอแนะของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สรุปได้ว่ารัฐควรขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโดยวิธีการไม่บังคับ เนื่องจากเป็นวิธีการที่แสดงออกถึงเจตนารมณ์ของรัฐ ในอันที่จะยกระดับความรู้พื้นฐานของประชาชนให้สูงขึ้นถึงระดับที่ระบุไว้บนพื้นฐานของการคงไว้ซึ่งสิทธิและเสรีภาพของประชาชนในการตัดสินใจส่งหรือไม่ส่งบุตรหลานของตนเข้ารับการศึกษา โดยมีแนวทางในการขยายการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ ระยะเวลา 5 ปี นับแต่งบประมาณ 2532 นี้ รัฐไม่ควรประกาศขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานไปถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นการศึกษาภาคบังคับ แต่ควรเร่งขยายการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในรูปแบบและด้านมาตรการต่าง ๆ ตามแนวทางปฏิบัติของวิธีการขยายศึกษามันพื้นฐาน โดยไม่บังคับไปก่อนเป็นเวลา 5 ปี โดยมีหลักการและมาตรการการดำเนินงานที่ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนได้ศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กและเยาวชนที่ด้อยฐานะทางเศรษฐกิจและอีกประการหนึ่งระหว่างช่วงระยะเวลา 5 ปี ที่ดำเนินการเร่งขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยไม่มีบังคับนี้ หน่วยงานที่รับผิดชอบจะต้องติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของแต่ละปี พร้อมทั้งปรับปรุงการดำเนินงานและหารูปแบบการจัดการศึกษาที่เหมาะสม เพื่อให้เด็กและเยาวชนทุกคนในวัยเรียนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ในการประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2533 มีมติเห็นชอบในหลักการขยายโอกาสทางการศึกษาภาคบังคับออกไปอีก 3 ปี โดยให้ประกาศใช้ในพื้นที่ที่มีความพร้อมเป็นปี ๆ ให้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ดำเนินการโครงการนําร่องขยายโอกาสทางการศึกษาโดยไม่บังคับต่อไปอีก 3 ปี ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยให้ข้าหลวงใหญ่สามัญศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ของกรมวิชาการ โดยไม่เก็บค่าเล่าเรียน โดยให้ใช้งบประมาณที่ได้รับตามปกติ โครงการนําร่องขยายโอกาสทางการศึกษาภาคบังคับในปีการศึกษา 2533 มีโรงเรียนประถมศึกษาทั่วประเทศ เข้าร่วม 119 โรงเรียน โดยพิจารณาจากความพร้อมของโรงเรียนในด้านอาคารสถานที่ บุคลากร วัสดุ ครุภัณฑ์ และความสนใจของผู้ปกครองในท้องถิ่นที่จะส่งบุตรหลานเข้าเรียน และเมื่อคราวประชุมคณะรัฐมนตรีในวันที่ 14 พฤษภาคม 2534 ได้มีมติเห็นชอบให้กระทรวงศึกษาธิการดำเนินการขยายโอกาสทางการศึกษาไปสู่ส่วนภูมิภาคในลักษณะของการกระจายอย่างทั่วถึง โดยให้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนประถมศึกษาตามโครงการนําร่องขยายการศึกษาภาคบังคับหรือการศึกษาขั้นพื้นฐานเพิ่มเติมปีละประมาณ 1,000 ห้องเรียน/โรงเรียน นับตั้งแต่ปีการศึกษา 2534 เป็นต้นไปจนครบจำนวน 4,200 ห้องเรียน/โรงเรียน ในปีการศึกษา 2537 ซึ่งในปีการศึกษา 2534 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้เปิดสอนชั้นมัธยมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาแล้วเป็นจำนวน 1,150 โรง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คณะกรรมการประเมินผลโครงการนําร่อง (2535) ได้ทำการศึกษาสภาพการดำเนินงานของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานโดยทั่วไปของโรงเรียนในโครงการและเพื่อแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น ตลอดจนเสริมสร้างความเข้าใจและความร่วมมือระหว่างหน่วยงานทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ โดยการจัดบรรยายสรุปการดำเนินการอภิปรายการจัดทำแบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม โดยกลุ่มประชากรเป็นบุคลากร

ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่

1. คณะกรรมการการศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรมจังหวัด
2. คณะกรรมการสามัญศึกษาจังหวัด
3. ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่จากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
4. ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่จากสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด
5. ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานฝ่ายต่าง ๆ ของหน่วยงานการศึกษาในระดับ
อำเภอ
6. อาจารย์ใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาในโครงการขยายโอกาส
7. ผู้อำนวยการ/อาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษาของกรมสามัญศึกษา
ที่ตั้งอยู่ใกล้เคียง
8. ครูในโรงเรียนโครงการที่สอนระดับมัธยมศึกษาโรงละ 7-8 คน
รวม 96 คน
9. ครูในโรงเรียนโครงการที่สอนเฉพาะระดับประถมศึกษาโรงเรียนละ
ประมาณ 6 คน รวม 86 คน
10. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนในโครงการ ประมาณ
370 คน

ผลการศึกษาพบว่า โรงเรียนโครงการขยายโอกาสตั้งอยู่ในเขตชุมชน การ
ไปมาระหว่างชุมชนและโรงเรียนมีความสะดวก ส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ ทาง
ด้านอาคารสถานที่ส่วนใหญ่ได้มีการเปลี่ยนแปลงการใช้ห้องเรียนและอาคารประกอบ
ต่าง ๆ ของระดับประถมศึกษา เพื่อให้มีห้องเรียนสำหรับชั้นมัธยมศึกษา โรงเรียนได้
คัดเลือกครูเข้าสอนโดยพิจารณาจากสาขาวิชาเอกที่เรียนมา ประสบการณ์ ความถนัด
และความสามารถพิเศษ รวมทั้งความสนใจของครูด้วย ครูส่วนใหญ่ได้รับการอบรม
เกี่ยวกับการเรียนการสอนชั้นมัธยมศึกษา ปัญหาที่พบในโรงเรียนโครงการขยายโอกาส
คือ

1. อาคารสถานที่ไม่เพียงพอ โรงเรียนยังขาดอาคารเรียน อาคาร
ประกอบ ตลอดจนห้องจัดกิจกรรม ส่งเสริมการเรียนการสอน เช่น ห้องทดลองทาง

วิทยาศาสตร์ บางโรงเรียนมีพื้นที่ทางการเกษตรไม่เพียงพอสำหรับใช้ในการเรียน การสอน ในปีการศึกษาต่อไปซึ่งโรงเรียนจะต้องจัดชั้นเรียนจนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนได้เตรียมแก้ปัญหาด้านอาคารสถานที่โดยการขอเงินงบประมาณจาก สปจ. สร้างอาคารเรียนชั่วคราวและ เสนอขอของงบประมาณเพื่อต่อเติมอาคารที่มีอยู่

2. วัสดุครุภัณฑ์บางประเภทยังขาดแคลน เช่น โต๊ะและเก้าอี้ สำหรับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาซึ่งต้องขอยืมจากโรงเรียนหรือหน่วยงานอื่น ๆ นอกจากนี้บาง โรงเรียนยังขาดแคลนครุภัณฑ์สำนักงานที่จำเป็นบางประเภท เช่น เครื่องโทรเนียว เป็นต้น

3. อุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนมีจำนวนไม่เพียงพอ เช่น คู่มือครู แบบเรียน หนังสือค้นคว้าเพิ่มเติม หนังสืออ่านประกอบ โดยเฉพาะคู่มือครูและแบบเรียน นั้นทางโรงเรียนได้รับล่าช้าและไม่ทันต่อการใช้ในการเรียนการสอน นอกจากนี้ยังพบว่า อุปกรณ์ในบางประเภท เช่น เครื่องกีฬา สารเคมีสำหรับใช้ทดลองในวิชาวิทยาศาสตร์ อุปกรณ์ที่ใช้ปฏิบัติในวิชาอาชีพ และวัสดุทัศนูปกรณ์ ยังมีปริมาณไม่เพียงพอ

4. บุคลากร มีจำนวนไม่เพียงพอและวุฒิสาขาวิชาเอกไม่ตรงกับวิชาที่สอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรายวิชาบังคับ เช่น วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และภาษาอังกฤษ นั้นยังขาดแคลนครุภัณฑ์ที่มีความรู้ความสามารถในการดำเนินการเรียนการสอน นอกจากนี้ยังขาดวิทยากรที่มีความรู้ ความชำนาญเฉพาะด้านในสายวิชาอาชีพด้วย

5. งบประมาณได้รับล่าช้าและมีจำนวนไม่เพียงพอใช้จ่ายในการจัดการเรียน การสอนโดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ รวมทั้งงบประมาณในการจัด อบรมสัมมนาและศึกษาดูงานด้วย

6. การประชาสัมพันธ์เพื่อชักจูงเด็กเข้าเรียนต่อทำได้ไม่ครอบคลุมทั้งอำเภอ และขาดการประสานงานและวางแผนร่วมกันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องใน พื้นที่

7. การประสานงานการขยายโอกาสฯ ระหว่างหน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่ ยังไม่มีการสั่งเป็นลายลักษณ์อักษรที่ชัดเจนเป็นทางการจากหน่วยงานระดับนโยบาย เจ้าสังกัด แต่ดำเนินการไปได้อย่างไม่เป็นทางการด้วยอาศัยการรู้จักคุ้นเคยส่วนตัว ของผู้บริหารและครู-อาจารย์

8. ประชาชนส่วนใหญ่นั่นที่มีฐานะยากจน ไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา ต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและต้องการให้เด็กช่วยทำงานบ้าน ผู้ปกครองบางคนในท้องถิ่นนิยมส่งบุตรหลานไปทำงานหารายได้ช่วยครอบครัว

ตองอ่อน บัดดาวโร (2535) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การติดตาม การดำเนินงานโครงการนำร่องการขยายการศึกษาภาคบังคับในเขตการศึกษา 9 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานโครงการนำร่องขยายการศึกษาภาคบังคับ การใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนในโครงการนำร่องขยายการศึกษาภาคบังคับ และสำรวจความคิดเห็นที่มีต่อการขยายการศึกษาภาคบังคับ โดยใช้แบบสำรวจข้อมูล แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ผู้บริหาร ครูผู้สอน นักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผู้ปกครองที่ส่งและไม่ส่งลูกเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาและกรรมการศึกษา รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการทั้งในระดับจังหวัดและอำเภอ ข้อมูลที่ได้จากแบบสำรวจ และแบบสอบถามวิเคราะห์โดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ส่วนข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นำมาวิเคราะห์เนื้อหาประกอบผลการวิจัยให้สมบูรณ์ ผลการวิจัยพบว่า

สภาพและปัญหาการดำเนินงานตามโครงการ

โรงเรียนในโครงการส่วนใหญ่ได้รับการพิจารณาคัดเลือกโดยผ่านคณะกรรมการ เฉพาะกิจที่ตั้งขึ้นและเห็นชอบจากคณะกรรมการการศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรม จังหวัด คณะกรรมการกลุ่มโรงเรียน และสภาตำบลไม่มีส่วนในการพิจารณาคัดเลือก เกณฑ์ที่คณะกรรมการให้ความสำคัญในการพิจารณาตามลำดับ 4 เกณฑ์แรกคือ ความพร้อม ด้านอาคารสถานที่ ความพร้อมด้านบุคลากร การมีที่ตั้งอยู่ในเขตชนบทห่างไกล และความพร้อมของชุมชน การเปิดดำเนินงานโครงการนี้โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้เตรียมการล่วงหน้าไว้เลย การประชาสัมพันธ์และรณรงค์ให้นักเรียนเข้าเรียนนั้นส่วนใหญ่ใช้วิธีให้ข่าวสาร ผ่านนักเรียน กระจายเสียงตามสาย จัดประชุมชี้แจงและออกพบปะผู้ปกครองเป็นการส่วนตัว มีนักเรียนเข้าเรียนอยู่ระหว่าง 28-51 คน ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้คัดเลือกครู ผู้สอนจากครูผู้สอนที่มีอยู่เดิมมาทำการสอนในระดับมัธยมศึกษาที่เปิดใหม่ โดยใช้คุณสมบัติ

ด้านวุฒิและวิชาเป็นเกณฑ์การคัดเลือก จำนวนครูที่ได้รับคัดเลือกให้สอนชั้นมัธยมศึกษา โดยเฉลี่ยโรงเรียนละ 11 คน มีวุฒิปริญญาตรีร้อยละ 84.44 อีกร้อยละ 15.56 เป็นผู้มีความรู้ทางการศึกษามากกว่าปริญญาตรี แต่มีความชำนาญในการสอนวิชาชีววิทยาได้อย่างดีอย่างหนึ่งจึงได้รับเลือก จำนวนชั่วโมงที่ครูแต่ละคนทำการสอนในระดับมัธยมศึกษาโดยเฉลี่ย 2-4 ชั่วโมง/สัปดาห์ และต้องสอนระดับประถมศึกษาอีกคนละประมาณ 16-22 ชั่วโมง/สัปดาห์ ซึ่งวิชาที่ทำการสอนในระดับมัศึกษานั้น ส่วนใหญ่จะสอนวิชาเดียวที่ตรงหรือใกล้เคียงกับวิชาเอกที่เรียนมา

ครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่มีประสบการณ์ในการสอนระดับมัศึกษามาก่อน จึงต้องอาศัยการค้นคว้าเอกสารหลักสูตร คู่มือครู การเข้าอบรมสัมมนาที่หน่วยงานต้นสังกัดจัดขึ้น ตลอดจนขอคำแนะนำ ศึกษาดูงานจากโรงเรียนที่เลี้ยงและโรงเรียนมัธยมศึกษาที่อยู่ใกล้เคียง และด้วยเหตุความภาคภูมิใจที่โรงเรียนได้เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาและตนเองได้รับคัดเลือกให้เป็นครูผู้สอนจึงมีความกระตือรือร้นเอาใจใส่การดำเนินงาน และการเรียนการสอนเป็นพิเศษ

ทุกโรงเรียนใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับจัดสรรจากต้นสังกัดเป็นหลัก ส่วนเงินที่ได้จากการบริจาคเงินบำรุงการศึกษา เงินสมาคม มูลนิธิ หรือเงินรายได้อื่น ๆ ของโรงเรียน พบว่ามีการนำมาใช้จ่ายเพียง 1-2 โรงเรียนเท่านั้น นอกจากนี้ยังพบว่า สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบางจังหวัดได้จัดสรรงบประมาณจากส่วนอื่นมาจัดซื้อครุภัณฑ์เป็นต้นว่า โต๊ะ เก้าอี้นักเรียน เครื่องอัดสำเนา เครื่องพิมพ์ดีด ให้กับโรงเรียนอีกด้วย

โรงเรียนที่เลี้ยงได้มีการประสานงานและให้ความช่วยเหลือโรงเรียนในโครงการได้มาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดทำหลักฐานเอกสารประจำชั้น แผนการสอน ตารางสอน การจัดทำครุภัณฑ์ศึกษาดูงานที่โรงเรียนที่เลี้ยง ตลอดจนหาที่ยืมสื่อการสอนที่จำเป็น ส่วนสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนั้นได้ให้ความช่วยเหลือแนะนำอย่างใกล้ชิดในทุกด้าน ผู้มาติดต่อติดตามผลทั้งที่มาจากหน่วยงานต้นสังกัด หรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ส่วนใหญ่จะเน้นการเยี่ยมเยียนให้กำลังใจ การแนะนำแก้ปัญหาการดำเนินงานมากกว่าจะเป็นการนิเทศทางวิชาการ ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าการนิเทศติดตามดังกล่าวสามารถช่วยเหลือโรงเรียนได้ในระดับน้อย

การดำเนินการในปีการศึกษาต่อไปนั้น โรงเรียนได้มีการเตรียมที่จะรับนักเรียนเพิ่มมากขึ้น เช่น การจัดทำแผนที่เขตบริการภายในกลุ่มโรงเรียน การสำรวจความต้องการเข้าเรียนของนักเรียนโรงเรียนต่าง ๆ ในกลุ่ม ตลอดจนการประชาสัมพันธ์จูงใจให้นักเรียนมาเข้าเรียนมากยิ่งขึ้น ในขณะที่สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดและอำเภอได้จัดเตรียมรายชื่อจำนวนโรงเรียนที่จะเปิดขยายในปีต่อไปไว้พร้อมแล้ว

ปัญหาการดำเนินงานโครงการในระดับโรงเรียน โดยส่วนรวมแล้วมีปัญหาต่าง ๆ ในระดับน้อย ยกเว้นปัญหาความล่าช้า ความไม่เพียงพอและความคล่องตัวในการใช้จ่ายงบประมาณ ปัญหาสื่อการสอนขาดแคลน และสภาพห้องเรียน โต๊ะเก้าอี้นักเรียนในบางโรงเรียนไม่เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ส่วนปัญหาในระดับจังหวัดและอำเภอนั้น ส่วนใหญ่พบว่ามีความในระดับน้อย ยกเว้นระยะเวลาในการเตรียมการ การเตรียมความพร้อมในการใช้หลักสูตร และการสนับสนุนงบประมาณ ซึ่งพบว่ามีความในระดับมาก

สภาพและปัญหาการใช้หลักสูตร

โรงเรียนในโครงการนำร่องขยายการศึกษาภาคบังคับ สามารถเตรียมความพร้อมในการใช้หลักสูตรได้ในระดับมากทุกกิจกรรม โดยเฉพาะการประชาสัมพันธ์หลักสูตร การประสานงาน และการจัดทาระบบข้อมูลพื้นฐาน ส่วนกิจกรรมการบริหารหลักสูตรทั้งการจัดระบบทะเบียนและเอกสาร การวางแผนการแก้ปัญหาการเรียนการสอน การใช้ทรัพยากรท้องถิ่น ตลอดจนการวางแผนด้านวิชาการ พบว่าโรงเรียนปฏิบัติด้านระดับมากทุกกิจกรรม

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเช่นเดียวกัน ตั้งแต่การจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การสอนเน้นทักษะกระบวนการ จนถึงการสอนเพื่อส่งเสริมความเป็นเลิศของนักเรียน ส่วนปฏิบัติด้านระดับมากทั้งสิ้น

ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนดังกล่าว นักเรียนมีความสนใจเรียนเป็นอย่างดีและสามารถปฏิบัติกิจกรรมการเรียนตามที่ครูสอน ทั้งกิจกรรมการเรียนที่เน้นทักษะกระบวนการ และกิจกรรมการเรียนที่เน้นส่งเสริมความเป็นเลิศก็ตาม นักเรียนล้วน

ได้ปฏิบัติกิจกรรมดังกล่าวในระดับมากทุกกิจกรรม ระดับผลการเรียนประจำภาคเรียนที่ 1, 2 โดยเฉลี่ย 2.71 และ 2.66 ตามลำดับ ผู้ปกครองเห็นว่านักเรียนมีความรู้ความสามารถและความประพฤติดีขึ้น เช่นเดียวกับผู้บริหารโรงเรียนที่มีความมั่นใจต่อคุณภาพของนักเรียนในอนาคตอยู่ในระดับมากทุก ๆ ด้าน

ปัญหาการใช้หลักสูตรที่พบมาก ได้แก่ สื่อและอุปกรณ์การสอนขาดแคลน ครูมีภาระการสอนมากทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา แหล่งประกอบการด้านวิชาชีพขาดแคลนและความไม่เหมาะสมของครุภัณฑ์ประจำห้องเรียนในบางโรงเรียน แต่ปัญหาต่าง ๆ เมื่อสรุปเป็นภาพรวมแล้วพบว่าไม่มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโครงการสุขภาพนักเรียนและการนิเทศในประเทศไทย

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมพลศึกษา (2524) ได้ทำการวิจัยในเรื่อง การดำเนินการสอนวิชาพลศึกษา สุขศึกษา ระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา ทั่วประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจปัญหาการสอนวิชาพลศึกษา สุขศึกษา ในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โดยให้แบบสอบถามถามผู้บริหารการศึกษา ครูผู้สอนพลศึกษา และครูสุขศึกษาซึ่งสังกัดกรมสามัญศึกษา จำนวน 933 คน ผลการวิจัยพบว่า ครูสุขศึกษามีวุฒิทางพลศึกษาร้อยละ 76.1 และมีเพียงร้อยละ 6.3 เท่านั้นที่มีวุฒิทางสุขศึกษา ปัญหาที่พบมากเรียงตามลำดับคือ ขาดครูผู้สอนสุขศึกษา เนื้อหาหลักสูตรซ้ำซ้อนในชั้นอื่น ๆ เนื้อหามากเกินไป เวลาสอนมีน้อย หลักสูตรไม่ตรงกับความต้องการของนักเรียน เนื้อหาแคบมีรายละเอียดน้อย ขาดหนังสืออ่านประกอบการเรียน ครูไม่เข้าใจหลักสูตรเท่าที่ควร และครูผู้สอนไม่ได้เรียนมาทางด้านสุขศึกษาโดยตรง

นา ทวีสุโรกศล (2524) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การสำรวจการจัดบริการสุขภาพนักเรียนของโครงการศึกษาสายการศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดบริการสุขภาพนักเรียนของโครงการศึกษาสายการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ

ครูในโรงเรียนที่อยู่ในโครงการสุขภาพศึกษาที่เข้าอบรมมี พ.ศ.2522 โดย
แยกกลุ่มตัวอย่างประชากรในโรงเรียนประถมต้นและประถมปลาย จำนวน 103 คน
ผลจากการวิจัยพบว่า การจัดบริการสุขภาพในโรงเรียนของโครงการสุขภาพศึกษา
ศึกษามีสภาพที่ดีเป็นส่วนใหญ่ แต่บริการที่ต้องแก้ไขคือ การจัดยาและเวชภัณฑ์ที่จำเป็น
การตรวจสุขภาพนักเรียนในตอนเช้าก่อนเข้าห้องเรียน การทดสอบสายตาและตรวจฟัน
และการจัดบริการอาหารกลางวัน จากการเปรียบเทียบการจัดบริการสุขภาพในโรงเรียน
ของโครงการสุขภาพศึกษาระหว่างโรงเรียนประถมศึกษา กับโรงเรียนมัธยมศึกษา
ปรากฏว่าโรงเรียนประถมศึกษาสามารถจัดบริการสุขภาพในโรงเรียนได้ดีกว่าโรงเรียน
มัธยมศึกษาเป็นส่วนใหญ่ ยกเว้นในเรื่องการจัดบริการการปฐมพยาบาล การชั่งน้ำหนัก
และวัดสวนสูง การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค และการส่งเสริมสุขภาพจิตที่สามารถจัดได้
ในระดับเดียวกัน

ทิพา จันทรคามิ (2525) ทำการวิจัยเรื่อง โครงการสุขภาพใน
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น โดยมีวัตถุประสงค์
เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดดำเนินงานโครงการสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น เก็บรวบรวมข้อมูลโดยส่งแบบสอบถามไปยัง
ครูใหญ่หรือผู้รับผิดชอบโครงการสุขภาพในโรงเรียนขนาดใหญ่ กลาง และเล็ก จำนวน
414 คน ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดบริการสุขภาพ พบว่า การตรวจสุขภาพตอนเช้า
โดยครูส่วนใหญ่ทุกวัน โรงเรียนขนาดใหญ่ได้รับการตรวจสุขภาพโดยแพทย์เทอมละครั้ง
การตรวจสายตาและทดสอบการได้ยิน ส่วนใหญ่โรงเรียนทุกขนาดไม่เคยจัดทำ การชั่ง
น้ำหนัก การวัดสวนสูง ส่วนใหญ่ทำเทอมละครั้ง และโรงเรียนทั้ง 3 ขนาด ส่วนใหญ่มี
บัตรบันทึกสุขภาพ

ปราณี สวัสดิ์ (2525) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการสอนวิชา
สุขภาพของครูสุขภาพและครูพลศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตกรุงเทพมหานคร
มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงประสิทธิภาพการสอนวิชาสุขภาพของครูสุขภาพและครูพลศึกษา
โดยใช้แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประเมินค่า สอบถามกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นครูสุขภาพ

และครูพลศึกษา จำนวน 61 คน และนักเรียนที่ได้รับการสอนจากครูเหล่านั้น จำนวน 997 คน จากโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 18 โรงเรียน และพบว่าประสิทธิผลของการสอนวิชาสุขศึกษาและครูพลศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนและทัศนคติของครูที่มีต่อนักเรียนได้คะแนนค่อนข้างต่ำกว่าด้านอื่น ๆ

งานส่งเสริมสุขภาพนักเรียน กรมพลศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2526)

ได้ดำเนินการวิจัยติดตามผลนักเรียนในโครงการสุขศึกษาสายการศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์คือ เพื่อสำรวจสภาพปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานสุขศึกษาในโรงเรียนและเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงการดำเนินงานโครงการสุขศึกษาสายการศึกษา ซึ่งผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ครูผู้สอนวิชาสุขศึกษาเสนอแนะให้มีการจัดอบรมด้านสุขศึกษา เรื่องการสอนสุขศึกษาในโรงเรียนมีจำนวนมากที่สุด และพบว่าศึกษานิเทศก์ไม่เคยนิเทศงานสุขศึกษามีจำนวนมากที่สุด ครูผู้สอนสุขศึกษาสามารถสอนสุขศึกษาได้ตามหลักสูตรใหม่ได้ดี แต่ยังไม่เข้าใจเท่าที่ควร ครูผู้สอนสุขศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีวุฒิทางสุขศึกษา การสอนส่วนมากครูผู้สอนใช้วิธีสอนแบบสาธิตและฝึกปฏิบัติในการสอนสุขศึกษามากที่สุด ส่วนปัญหาและอุปสรรคในการสอนสุขศึกษาที่พบมากที่สุดคือ การขาดแคลนอุปกรณ์การสอน ส่วนโรงเรียนสังกัดเทศบาล ครูที่มีวุฒิทางสุขศึกษาน้อย การเรียนการสอนสุขศึกษาตามหลักสูตรใหม่ ๆ ครูผู้สอนสุขศึกษายังไม่มีความมั่นใจเท่าที่ควร และพบว่ามีปัญหาและอุปสรรคมากที่สุด เนื่องจากขาดอุปกรณ์การสอน โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จากการศึกษาวินิจฉัยพบว่ามีครูวุฒิทางด้านสุขศึกษามากกว่าโรงเรียนสังกัดอื่น ๆ ส่วนใหญ่ครูผู้สอนสุขศึกษาเสนอให้จัดอบรมเรื่องการสอนสุขศึกษาในโรงเรียน และพบว่าครูผู้สอนสุขศึกษาตามหลักสูตรใหม่ได้ดีมีเพียงส่วนน้อย นอกจากนี้โรงเรียนสังกัดกรมอาชีวศึกษาจากการสำรวจพบว่า ครูส่วนใหญ่มีวุฒิทางปริญญาตรีและเคยได้รับการอบรมทางด้านสุขศึกษา ครูสนใจการอบรมเรื่องการสอนสุขศึกษาในโรงเรียน ศึกษานิเทศก์ไม่เคยนิเทศงานสุขศึกษา ครูผู้สอนใช้วิธีสอนแบบบรรยายและเลือกใช้ภาพเป็นอุปกรณ์การสอนมากที่สุด

มานิต แก้วมพิทธิ์ (2526) ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานด้านสุขภาพ
 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 3 จุดมุ่งหมายของการ
 ศึกษาวิจัยเพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานด้านสุขภาพในโรงเรียน ความคิดเห็น ปัญหา
 อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการบริหารงานด้านสุขภาพในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน
 มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 3 และเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็น
 ในการบริหารงานด้านสุขภาพในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน โดยจำแนกตามขนาด
 ของโรงเรียน การฝึกอบรม และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานบริหาร ผลการวิจัยพบว่า
 โรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่สามารถจัดสภาพในโรงเรียนให้ถูกสุขลักษณะ ขาด
 ความพร้อมที่จะดำเนินงานอยู่หลายประการ เช่น การป้องกันเหตุรำคาญจากสิ่งแวดล้อม
 การระบายน้ำ การตรวจสุขภาพนักเรียน ความเพียงพอของโรงอาหาร เวชภัณฑ์อุปกรณ์
 ในการให้บริการด้านสุขภาพในโรงเรียนอยู่ในระดับสูง ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์
 ในการปฏิบัติงานบริหารเกิน 5 ปีขึ้นไป และผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 5 ปี
 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานด้านการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนแตกต่างกัน
 ส่วนปัญหาอุปสรรคในการบริหารงานที่ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ประสบ และต้องการได้
 รับความช่วยเหลือมาก ได้แก่ งบประมาณ บุคลากรตรงตามสายงาน และวัสดุอุปกรณ์
 การดำเนินงาน

สมบัติ กุรุพันธ์ (2527) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพการจัดและบริหารงาน
 สุขศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 6 โดยมี
 วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันในการจัดและบริหารงานสุขศึกษาของโรงเรียนมัธยม-
 ศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 ที่อยู่ในโครงการและนอกโครงการสุขศึกษา
 สายการศึกษา โดยเปรียบเทียบกับมาตรฐานขั้นต่ำของงานสุขศึกษา ซึ่งคณะอนุกรรมการ
 สุขศึกษาสายการศึกษากำหนดไว้ โดยใช้เครื่องมือคือ แบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์ แบบ
 สอบถาม และเครื่องมือสำเร็จรูปกับกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 6
 จำนวน 18 โรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 60 คน และครูสุขศึกษา
 ในโรงเรียนตัวอย่าง จำนวน 18 คน ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนสุขศึกษา
 บปรากฏว่า โรงเรียนในโครงการสุขศึกษามีการจัดดำเนินงานทางด้านการสอนสุขศึกษา

านโรงเรียนได้เกณฑ์มาตรฐานมากกว่าโรงเรียนนอกระบบการศึกษา ในด้านการปรับปรุงเนื้อหาสาระของหลักสูตรการจัดหนังสืออ่านเพิ่มเติม ส่วนด้านที่โรงเรียนทั้งหมดมีการจัดได้เกณฑ์มาตรฐานทั้งหมดทุกโรงเรียน ได้แก่ การให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ส่วนด้านที่ทุกแห่งไม่ได้เกณฑ์มาตรฐาน ได้แก่ จำนวนสื่อการเรียนวิชา สุขศึกษา

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมพลศึกษา (2527) ได้ทำการนิเทศเพื่อติดตามผลการใช้หลักสูตรพลานามัย พุทธศักราช 2521 และ 2524 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาใน ส่วนกลาง และได้รับรายงานผลการออกนิเทศครั้งนี้โดยสรุปปัญหาและข้อมูลในส่วน ของครูสุขศึกษาไว้ว่า ครูสุขศึกษาส่วนใหญ่สอนวิชาพลศึกษา ส่วนมากเคยได้รับการอบรม เพิ่มเติมทางสุขศึกษา ซึ่งนำผลการอบรมไปใช้ได้ปานกลาง ถ้าหน่วยศึกษานิเทศก์จัดอบรม เกี่ยวกับวิชาสุขศึกษา ควรจัดอบรมในเรื่องการจัดทำอุปกรณ์การสอนความรู้ใหม่ ๆ ทาง ด้านสุขศึกษา เทคนิคการสอนพลศึกษา ความรู้ในวิวัฒนาการของโรคต่าง ๆ ยาเสพติด หลักสูตรวิชาสุขศึกษากับการเรียนการสอนในปัจจุบัน การจัดทำข้อสอบมาตรฐาน อนามัย ส่วนบุคคล ความรู้เรื่องยา และปัญหาในการนำหลักสูตรไปใช้ในด้านของวิธีสอนพบว่า ครูผู้สอนใช้วิธีสอนหลายวิธี ครูต้องการอุปกรณ์การสอนและต้องการให้มีการนิเทศทาง ด้านวิชาสุขศึกษาโดยเฉพาะ

กาญจนา บุญมี (2528) ทำการวิจัยเรื่อง สภาพ ปัญหาและความ คิดเห็นเกี่ยวกับการจัดโครงการสุขภาพในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความคิดเห็น เกี่ยวกับการจัดตรวจฟันแก่นักเรียน ความบกพร่องทางด้านสุขภาพของนักเรียนที่พบมาก ที่สุดคือ สายตานั้นร้อยละ 74 รองลงมาคือ ฟันผุ ร้อยละ 26 การทำหัตถุมีคุ้มกันโรค ส่วนใหญ่หาวัคซีนป้องกันโรคเมื่อมีการระบาดของโรค การจัดบริการอาหารและเครื่องดื่ม โรงเรียนอนุญาตให้นักเรียนนอกเข้ามาจากหน้าอาหาร น้ำดื่มที่โรงเรียนจัดบริการให้แก่ นักเรียน คือ น้ำประปา ด้านการจัดบริการแนะแนวสุขภาพ ส่วนใหญ่มีครูสุขศึกษาเป็นผู้ แนะแนวสุขภาพแก่นักเรียน

ชัยบุทร กุลตั้งวัฒนา (2528) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูสุศึกษาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรวิชาสุศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ในโรงเรียนรัฐบาลในเขตกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารและครูสุศึกษาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรวิชาสุศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยใช้แบบสอบถามถามผู้บริหาร 186 คน และครูสุศึกษา 186 คน จากโรงเรียน ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนสุศึกษาพบว่า ผู้บริหารและครูสุศึกษาส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับมากกว่าวิธีสอนแบบการสาธิต และฝึกปฏิบัติการแบ่งกลุ่มค้นคว้า การสอนแบบแก้ปัญหา การอภิปรายมีความเหมาะสมในระดับมากสำหรับที่จะนำมาใช้ในการสอน และครูสุศึกษาควรใช้แผนการสอนที่จัดทำขึ้นเอง หรือจัดทำโดยหมวดวิชา ในด้านการวัดและการประเมินผลเห็นว่า ครูสุศึกษามีความรู้เกี่ยวกับระเบียบการประเมินผล และสามารถปฏิบัติตามได้ ด้านปัญหาและความต้องการ ผู้บริหารและครูสุศึกษาเห็นว่ามีปัญหาอยู่ในระดับน้อย และมีความต้องการที่จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรวิชาสุศึกษา และต้องการให้ครูสุศึกษาได้รับการส่งเสริมทางวิชาการในระดับมาก

สุรินทร์ ฤทธิสาร (2528) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของครูสุศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการสอนวิชาสุศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนรัฐบาล ในกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความคิดเห็นของครูสุศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการสอนวิชาสุศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยส่งแบบสอบถามถามครูสุศึกษา จำนวน 218 คน ผลการวิจัยพบว่า ครูสุศึกษามีปัญหามากในด้านการเนื้อหาวิชา การเตรียมการสอน การจัดกิจกรรม การประเมินผล ตลอดจนสื่อการเรียนวิชาสุศึกษา และที่มีปัญหาน้อยคือ ด้านวัตถุประสงค์วิชาสุศึกษา จากการเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างครูสุศึกษาที่มีประสบการณ์สอนน้อยกว่าครูสุศึกษาที่มีประสบการณ์สอนมาก พบว่า ครูที่มีประสบการณ์สอนน้อยมีความคิดเห็นว่าตนมีปัญหามากกว่า

อัจฉราลักษณ์ ปิ่นทับทิม (2528) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความต้องการการนิเทศของครูสุศึกษาในโรงเรียนรัฐบาล ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตการศึกษา 2

มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความต้องการการนิเทศของครูผู้ศึกษาโรงเรียนรัฐบาล โดย
 ส่งแบบสอบถามไปถึงครูผู้ศึกษา จำนวน 96 คน ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้ศึกษามีความ
 ต้องการการนิเทศทางสุขศึกษาอยู่ในระดับมากทุกด้านดังนี้ ด้านการเรียนการสอนสุขศึกษา
 ครูผู้ศึกษาต้องการให้มีการนิเทศมากในเรื่องการนำหลักสูตรและเนื้อหาวิชาสุขศึกษา
 โดยต้องการการนิเทศเกี่ยวกับการนำคู่มือตรงตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ความรู้ ความ
 เข้าใจในเนื้อหาวิชาที่สอน การนำหลักสูตรและเนื้อหามาประยุกต์ใช้ให้นักเรียนเกิดความ
 สนใจเรียน เรื่องการสอนครูผู้สอนต้องการการนิเทศเกี่ยวกับวิธีสอนให้นักเรียนเปลี่ยน
 แปลงพฤติกรรมด้านการปฏิบัติ ทักษะคิด เทคนิคต่าง ๆ ในการสอนสุขศึกษา การตั้งจุด
 ประสงค์เชิงพฤติกรรมและการเตรียมการสอน สื่อและวัสดุอุปกรณ์การสอนให้สัมพันธ์กับ
 บทเรียนและประสบการณ์เดิมของนักเรียน การผลิตและวิธีใช้อุปกรณ์การสอนจากวัสดุที่มี
 ในท้องถิ่น เรื่องการวัดและการประเมินผล ครูผู้สอนต้องการให้มีการนิเทศมากเกี่ยวกับ
 การสร้างข้อสอบที่มีคุณภาพและวิธีสร้างข้อสอบวัดพฤติกรรมด้านการปฏิบัติ ทักษะคิดและ
 ความรู้ การวิเคราะห์ข้อสอบและปรับปรุงข้อสอบ รวมทั้งการทาล้างข้อสอบวิชาสุขศึกษา
 ด้วย

ฉวีวรรณ เทวพรหม (2529) ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาการนิเทศวิชา
 สุขศึกษาในระดับมัธยมศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการนิเทศวิชาสุขศึกษาใน
 ระดับมัธยมศึกษา โดยส่งแบบสอบถามไปยังศึกษานิเทศก์กรม ศึกษานิเทศก์เขต
 ศึกษานิเทศก์จังหวัด สังกัดกรมพลศึกษา และกรมสามัญศึกษา ที่มีหน้าที่นิเทศวิชาสุขศึกษา
 จำนวน 159 ฉบับ ได้รับกลับคืนมาจำนวน 155 ฉบับ ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาที่
 ศึกษานิเทศก์พบมาก ได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับเวลาในการนิเทศวิชาสุขศึกษา เนื่องจาก
 ปฏิบัติงานอื่นที่ได้รับมอบหมายมาก หน้าที่ศึกษานิเทศก์กำหนดไว้กว้างเกินไปยากในการ
 ปฏิบัติได้ครบถ้วน ระยะเวลาในการออกเยี่ยมโรงเรียน การสนับสนุนงบประมาณด้าน
 ต่าง ๆ และโรงเรียนที่ออกเยี่ยมอยู่ห่างไกลและกระจัดกระจาย ปัญหาอยู่ในระดับ
 บานกลาง ได้แก่ ด้านหลักสูตรและเนื้อหาวิชา ด้านวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน
 ด้านอุปกรณ์การสอน ด้านการประเมินผลการเรียนการสอน ด้านการออกเยี่ยมโรงเรียน
 ด้านการบริการและปัญหาอื่น ๆ ปัญหาระดับน้อยได้แก่ ปัญหาส่วนตัวของศึกษานิเทศก์

ชาดูศึก มีพร้อม (2530) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความต้องการนิเทศ
โครงการสุขภาพในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 11
มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการนิเทศโครงการสุขภาพในโรงเรียน และเพื่อ
เปรียบเทียบความต้องการนิเทศโครงการสุขภาพในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนที่มี
ประสบการณ์ด้านการปฏิบัติงานบริหารในระยะเวลาที่ต่างกัน โดยส่งแบบสอบถามไปยัง
ผู้บริหารโรงเรียน และนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าร้อยละ มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน และทดสอบค่า "เอฟ" ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความต้องการ
นิเทศโครงการสุขภาพในโรงเรียนโดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก และมีความต้องการอยู่
ในระดับมากที่สุดในเรื่องการวางแผนการจัดดำเนินการโครงการสุขภาพในโรงเรียน
การจัดสนามเด็กเล่นให้ถูกสุขลักษณะและปลอดภัย การจัดบริการตรวจรักษาสุขภาพฟัน
โดยทันตแพทย์และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ศึกษานิเทศก์ควรมีคุณสมบัติเป็นผู้มีความรับผิดชอบ
และตั้งใจทำงาน สามารถช่วยเหลือและให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการดำเนินการ
สุขภาพในโรงเรียน เมื่อเปรียบเทียบความต้องการนิเทศโครงการสุขภาพในโรงเรียนของ
ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ปฏิบัติงานบริหารในระยะเวลาห่าง 1-5 ปี
6-10 ปี และ 11 ปีขึ้นไป โดยส่วนรวมพบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ .05 ในเรื่องการจัดบริเวณโรงเรียนให้สวยงามและปลอดภัย การจัดโครงการ
อาหารกลางวันและอาหารเสริมในโรงเรียน การจัดบริการส่งเสริมสุขภาพจิตแก่นักเรียน
ในโรงเรียน การจัดบริการส่งเสริมสุขภาพจิตแก่บุคลากรในโรงเรียน การเลือกและจัดหา
หนังสือเอกสารประกอบการเรียนการสอนประสบการณ์ชีวิตเกี่ยวกับสุขภาพและศึกษานิเทศก์
ควรมีวุฒิทางด้านสุขศึกษา

ปราณี วันธงชัย (2530) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความต้องการการนิเทศ
ของครูสุขภาพโรงเรียนรัฐบาลระดับมัธยมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์
เพื่อสำรวจความต้องการการนิเทศของครูสุขภาพโรงเรียนรัฐบาลระดับมัธยมศึกษา โดย
ส่งแบบสอบถามไปถึงครูสุขภาพ จำนวน 267 คน ผลการวิจัยพบว่า ครูสุขภาพมีความ
ต้องการการนิเทศมากที่สุดทุกด้าน ดังนี้ ด้านคุณสมบัติของศึกษานิเทศก์ฝ่ายสุขภาพ ความ
ต้องการทางวิชาการด้านหลักสูตร ด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาการของครูและ

ด้านกิจกรรมการนิเทศชนิดต่าง ๆ ครูสุขศึกษามีความต้องการกิจกรรมแบบปรึกษาเป็นรายบุคคล เมื่อเปรียบเทียบตามวุฒิการศึกษาแล้ว ปรากฏว่า ครูสุขศึกษาที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกัน มีความต้องการการนิเทศด้านต่าง ๆ แตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อเปรียบเทียบความต้องการการนิเทศของครูที่มีประสบการณ์ในการสอนพบว่า ครูที่มีประสบการณ์การสอนต่างกันมีความต้องการการนิเทศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นความต้องการทางวิชาการด้านหลักสูตร ครูสุขศึกษาที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน มีความต้องการการนิเทศแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ครูสุขศึกษาได้ให้ข้อคิดเห็นจากคำถามปลายเปิดว่า อยากให้มีการนิเทศบ่อย ๆ เพื่อจะได้ทราบปัญหาการสอนสุขศึกษา และครูสุขศึกษามีปัญหา มากที่สุดในเรื่องไม่เคยมีศึกษานิเทศก์มานิเทศวิชาสุขศึกษา

สุรีย์ แก้วเศษ (2530) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของผู้บริหาร เกี่ยวกับความต้องการนิเทศโครงการสุขภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารเกี่ยวกับความต้องการนิเทศโครงการสุขภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 1 และเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นกับผู้บริหารโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเกี่ยวกับความต้องการนิเทศโครงการสุขภาพในโรงเรียน โดยส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มประชากรซึ่งเป็นผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1 แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าร้อยละ ค่ามัธยฐานเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า "ที" ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการนิเทศโครงการสุขภาพในโรงเรียนทั้งโดยส่วนรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก สำหรับรายด้านเรียงลำดับดังนี้ ด้านคุณลักษณะของศึกษานิเทศก์ ด้านการสอนสุขศึกษาในโรงเรียน ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้ถูกสุขลักษณะ ด้านการจัดดำเนินงานโครงการสุขภาพในโรงเรียน ด้านการจัดบริการสุขภาพในโรงเรียนและด้านกิจกรรมการนิเทศ เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นกับผู้บริหารโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเกี่ยวกับความต้องการนิเทศโครงการสุขภาพในโรงเรียน ปรากฏว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมาเจ วจนรจนา (2530) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาและความต้องการในการจัดดำเนินการสุขภาพในโรงเรียนตามการรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 9 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบปัญหาและความต้องการในการจัดดำเนินการสุขภาพในโรงเรียนตามการรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียนที่อยู่ในเขตและนอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล 151 คน และผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาซึ่งอยู่นอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล จำนวน 358 คน แล้วนำข้อมูลมาหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบความแตกต่างด้วยค่า "ที" ผลการวิจัยพบว่าโดยส่วนรวมมีปัญหาและความต้องการในการจัดดำเนินการสุขภาพในโรงเรียนรวมหมดทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นผู้บริหารโรงเรียนที่อยู่ในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาลมีปัญหาด้านการจัดสิ่งแวดล้อมทางสุขภาพในโรงเรียนอยู่ในระดับน้อย และผู้บริหารโรงเรียนที่อยู่นอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล มีความต้องการในด้านการจัดบริการสุขภาพในโรงเรียนอยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบระหว่างผู้บริหารโรงเรียนที่อยู่ในเขตและนอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล พบว่ามีปัญหาการจัดดำเนินการสุขภาพในโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หมดทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมทางสุขภาพในโรงเรียน ด้านการจัดบริการสุขภาพในโรงเรียน ด้านการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ด้านสุขภาพและด้านการบริหารโครงการสุขภาพในโรงเรียน รวมทั้งมีความต้องการในการจัดบริการสุขภาพในโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รวม 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดบริการสุขภาพในโรงเรียน ด้านการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ด้านสุขภาพ และด้านการบริหารโครงการสุขภาพในโรงเรียน โดยผู้บริหารโรงเรียนที่อยู่นอกเขตเทศบาลมีปัญหาในการจัดดำเนินการสุขภาพในโรงเรียนมากกว่าผู้บริหารโรงเรียนที่อยู่ในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล

จุไรรัตน์ แพรพพราย (2531) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาการสอน สุขศึกษาและความต้องการการนิเทศของครูสุขศึกษาโรงเรียนเอกชน ระดับมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการสอนสุขศึกษาและความต้องการ

การนิเทศของครูผู้ศึกษาโรงเรียนเอกชน ระดับมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร และ เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการสอนสุศึกษาและความต้องการการนิเทศระหว่างครูผู้ศึกษา ที่มีประสบการณ์การสอนน้อยกับครูผู้ศึกษาที่มีประสบการณ์การสอนมาก โดยส่งแบบสอบถาม ไปยังครูผู้ศึกษาจำนวน 121 คน ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้ศึกษามีปัญหาการสอนสุศึกษา โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย มีความต้องการการนิเทศทางด้านสุศึกษาโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับ มากเรียงตามลำดับคือ ด้านการใช้หลักสูตรและเนื้อหาวิชาสุศึกษา ด้านคุณสมบัติผู้ให้การ นิเทศทางด้านสุศึกษาและด้านการจัดการนิเทศ และการเปรียบเทียบปัญหาการสอน สุศึกษาและความต้องการการนิเทศของครูผู้ศึกษาในด้านต่าง ๆ ระหว่างครูผู้ศึกษา ที่มีประสบการณ์การสอนน้อยกับครูผู้ศึกษาที่มีประสบการณ์การสอนมาก พบว่ามีปัญหาการ สอนสุศึกษาและความต้องการการนิเทศไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มนัสดา บุญรักษา (2531) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการจัด ครงการสุขภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่อยู่ในเขตและนอกเขตเทศบาล ในส่วนภูมิภาค มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดครงการสุขภาพในโรงเรียนและเพื่อ เปรียบเทียบปัญหาการจัดครงการสุขภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่อยู่ในเขตและนอกเขต เทศบาล โดยส่งแบบสอบถามไปยังตัวอย่างประชากรซึ่งเป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 291 ฉบับ แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยการหาค่าร้อยละ มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน และทดสอบค่า "ที" ผลการวิจัยพบว่า โดยทั่วไปประมาณครึ่งหนึ่งของโรงเรียน มัธยมศึกษาที่อยู่ในเขตและนอกเขตเทศบาลมีการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อพัฒนาครงการ สุขภาพในโรงเรียนเป็นการถาวร สำหรับปัญหาส่วนใหญ่ที่โรงเรียนทั้งในเขตและนอกเขต เทศบาลประสบได้แก่ เรื่องผู้บริหารมีความเข้าใจไม่ถูกต้องเกี่ยวกับผู้ที่มีหน้าที่งานการเก็บ บัตรสุขภาพนักเรียนและการให้ภูมิคุ้มกันโรค ส่วนโรงเรียนในเขตเทศบาลประสบปัญหา งานเรื่องส้วมมีจำนวนไม่เพียงพอ และโรงเรียนนอกเขตเทศบาลประสบปัญหาเรื่อง การตรวจสุขภาพนักเรียน โดยเฉพาะไม่เคยมีการทดสอบสายต่านักเรียน เมื่อเปรียบเทียบ ปัญหาการจัดครงการสุขภาพในโรงเรียนในด้านการจัดสิ่งแวดล้อมพบว่า โรงเรียนใน เขตเทศบาลประสบปัญหามากกว่าในเรื่องจำนวนอาคารเรียนและห้องเรียนไม่เพียงพอ การระบายน้ำในโรงเรียนไม่ดี บริเวณโรงเรียนมีน้ำท่วมขัง แสงสว่างภายในห้องเรียน

ไม่เพียงพอและการระบายถ่ายเทอากาศในห้องเรียนไม่ดี ส่วนในด้านบริการสุขภาพไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าโรงเรียนนอกเขตเทศบาลประสบปัญหา มากกว่าโรงเรียนในเขตเทศบาลในเรื่องไม่สามารถจัดครูดูแลห้องพยาบาลเป็นประจำ สำหรับด้านการเรียนการสอน สุขศึกษา และการบริหารโครงการสุขภาพในโรงเรียนไม่แตกต่างกัน

อรษา ภักฤษะนันท์ (2532) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการจัดโครงการสวัสดิภาพของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดโครงการสวัสดิภาพในโรงเรียน และเปรียบเทียบปัญหาการจัดโครงการสวัสดิภาพในโรงเรียนประถมศึกษา โดยแบบสอบถามไปยังผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวและทดสอบความแตกต่างระหว่างคู่ โดยวิธีของ เชฟเฟ่ (Scheffe' test) ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนประถมศึกษา มีการจัดโครงการสวัสดิภาพในโรงเรียนร้อยละ 80.5 โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีทางออกฉุกเฉินหรือบันไดหนีไฟ ไม่มีโรงฝึกพลศึกษา ไม่ได้จัดให้มีการฝึกซ้อมหนีไฟ ไม่มีอุปกรณ์และเครื่องมือดับเพลิง ยังขาดครูประจำห้องพยาบาล ปัญหาที่พบว่าอยู่ในระดับมาก คือ โรงเรียนขาดอุปกรณ์และเครื่องมือดับเพลิง ไม่มีการตรวจสอบและแนะนำวิธีใช้เครื่องมือดับเพลิง หนังสือและเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับสวัสดิศึกษามีไม่เพียงพอ ขาดอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอนด้านสวัสดิศึกษา ได้รับการนิเทศจากศึกษานิเทศก์ไม่เพียงพอ และขาดงบประมาณในการดำเนินงานโครงการสวัสดิภาพในโรงเรียน และจากการเปรียบเทียบปัญหาการจัดโครงการสวัสดิภาพในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก พบว่า มีปัญหาการจัดโครงการสวัสดิภาพในโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 3 ด้าน คือ ปัญหาด้านการจัดบริการสวัสดิภาพในโรงเรียน ปัญหาด้านการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตด้านสวัสดิศึกษา และปัญหาด้านการจัดดำเนินงานโครงการสวัสดิภาพในโรงเรียน

อุบล สุขสบาย (2533) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาในการจัดและดำเนินงานโครงการสุขภาพในโรงเรียนตามการรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ภาคตะวันออก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการจัดและดำเนินงานโครงการสุขภาพในโรงเรียนตามการรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มตัวอย่างประชากรได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล จำนวน 104 คน และผู้บริหารโรงเรียนนอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล จำนวน 317 คน ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มประชากรและนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบความแตกต่างด้วยค่า "ที" และค่าไคสแควร์ ผลการวิจัยพบว่า การจัดและดำเนินงานโครงการสุขภาพในโรงเรียนโดยทั่วไปมีสภาพที่เหมาะสมและมีเพียงบางเรื่องเท่านั้นที่จำเป็นต้องปรับปรุงแก้ไขโรงเรียนในเขตและนอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาลจัดและดำเนินงานโครงการสุขภาพในโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในบางเรื่องของทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสิ่งแวดล้อมทางสุขภาพ ด้านการจัดบริการสุขภาพ ด้านการสอนสุขศึกษาและด้านการบริหารโครงการสุขภาพในโรงเรียน ปัญหาการจัดและดำเนินงานโครงการสุขภาพทั้ง 4 ด้าน โดยสรุปอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านหลักสูตรและการสอนสุขศึกษาและด้านการบริหารโครงการสุขภาพในโรงเรียนมีปัญหาที่ระดับปานกลาง แต่ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมทางสุขภาพในโรงเรียน และด้านการจัดบริการสุขภาพในโรงเรียนมีปัญหาที่ระดับน้อย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ

เบิร์ค (Burke, 1970) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การสังเกตการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์โรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความเป็นจริงและความคาดหวังของโรงเรียนในบอสตัน (Perception of Existing and Recommended Practices of the High School General Supervisor in the Boston Public Schools) โดยใช้แบบสอบถามส่งไปยังครูระดับมัธยมศึกษาและศึกษานิเทศก์

รวม 313 คน ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยครั้งนี้พอสรุปได้ว่า ศึกษานิเทศก์และครูผู้รับการนิเทศมีความเห็นสอดคล้องกันในเรื่องของการนิเทศว่า ศึกษานิเทศก์ที่จะไปนิเทศในโรงเรียนมัธยมศึกษาควรปฏิบัติดังนี้คือ เป็นผู้ที่เป็นประชาธิปไตย เห็นความสำคัญของการเลือกครูให้ตรงตามความชำนาญและตรงตามความสามารถของบุคคล ช่วยส่งเสริมให้ครูเกิดความคิดริเริ่ม แนะนำการจัดประชุมครู เสนอแนะการสอนแบบหน่วย ช่วยเหลือครูในการสอนประจำวันด้านการแก้ปัญหาและกระตุ้นให้ครูได้ใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการแก้ปัญหา จัดประชุมครูเพื่อศึกษาค้นคว้าหาการเรียนการสอน แนะนำการเตรียมประสบการณ์และแผนงานเพื่อนักเรียน ตลอดจนการประเมินผลในชั้นเรียน

คาร์ตัน (Carlton, 1975) ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทหน้าที่ของ ศึกษานิเทศก์ที่เป็นจริงตามทัศนะของครูประถมศึกษาในฟลอริดา (Role of Instructional Supervision by Teacher and Principals in Selected Florida Elementary School) โดยส่งแบบสอบถามถึงครูประถมศึกษา จำนวน 1,044 คน และครูใหญ่จำนวน 52 คน ผลปรากฏว่า ครูประถมศึกษาและครูใหญ่มีความคิดเห็นว่า บทบาทของศึกษานิเทศก์ที่เป็นจริงนั้นได้แก่ การพัฒนาโครงการสอน ช่วยงานประจำการเกี่ยวกับการบริหาร กำหนดนโยบายของโรงเรียน ร่วมมือในการประชุมครู ช่วยเหลือครูในการคัดเลือกแบบเรียน จัดหาเนื้อหาวิชา อุปกรณ์การสอน และทำโครงการสอน ตรวจเยี่ยมโรงเรียน

เรย์มอน (Raymond, 1981) ทำการวิจัยเรื่อง โปรแกรมการสอน สุขศึกษาในโรงเรียนรัฐบาลแห่งรัฐจอร์เจีย (A Descriptive Study of Health Instruction Program in Georgia Public Schools, Grade 8-12) โดยส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนที่ทำการสุ่มตัวอย่างไว้ 100 โรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ครูสุขศึกษา ครูพลศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทางด้านพลศึกษาควรมีส่วนร่วมในการวางแผนและการสอนสุขศึกษามากที่สุด โรงเรียนควรจัดโครงการอาหาร

กลางวัน โครงการสวัสดิภาพและคณะกรรมการสุขภาพไว้เป็นกิจกรรมสุขภาพ สำหรับการจัดหลักสูตรสุขภาพในโรงเรียนควรจัดให้รัดกุม โดยมีคณะกรรมการหลักสูตรในโรงเรียน ครูสุขภาพและคณะกรรมการการศึกษาในโรงเรียนควรเป็นผู้มีหน้าที่ในเรื่องนี้

แบงก์ (Banks, 1983) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สติปัญญาของเด็ก มีผลมาจากการจัดชั้นเรียนสุขภาพให้สอดคล้องกับความต้องการทางด้านสุขภาพของพวกเขา (Gifted Children Benefit from Health Classes Accelerated to Their Needs) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบว่า การใช้อุปกรณ์การสอนวิชาสุขภาพโดยวิชาชีพ เครื่องมือประกอบการสอนจะช่วยกระตุ้นให้เด็กมีความกระตือรือร้นและสนใจเรียนมากขึ้น สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางด้านสุขภาพของเด็กนักเรียนไปบนแนวทางที่ดีขึ้น เด็กสามารถนำความรู้ที่เรียนมาใช้อย่างได้ดั่งกับตนเองและครอบครัว เช่น การวัดปรอท วัดความดันโลหิต เด็กมีความสนใจและเอาใจใส่ต่อสุขภาพของตนเองและครอบครัวมากขึ้น

ลอเรนซ์ (Laurenz, 1984) ทำการวิจัยเรื่อง การจัดอบรมครูผู้ฝึกหัดของการสอนสุขภาพ (A New Approach to Health Education in Service Training) ดำเนินการวิจัยโดยจัดการอบรมครูประจำการในโรงเรียนประถมศึกษาขึ้นในรูปโครงการ (The Ports School Program) โดยกระบวนการทั้งหมดได้ผ่านการทดลองใช้มาแล้วจากการเก็บรวบรวมข้อมูล และปัญหาจากครูประจำการของแต่ละท้องถิ่นในการร่วมจัดกิจกรรมและสื่อสารการเรียนการสอนในลักษณะชุดอบรมสำเร็จรูป เพื่อให้ครูสอนสุขภาพในชั้นประถมศึกษาไปใช้ในห้องเรียนได้ทันที หลังจากมีการจัดการอบรมโดยผู้บริหารระดับท้องถิ่นร่วมกับ "The Portal Leaders" เป็นผู้จัดทำเนื้องานอบรม ผลการวิจัยปรากฏว่า การจัดการอบรมครูประจำการได้ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของการเรียนการสอนสุขภาพในชั้นเรียน การใช้สื่อการเรียนการสอน ประกอบกิจกรรมสุขภาพและทำให้ทราบถึงความต้องการที่แท้จริงของครูและสภาพพื้นฐานทางวิชาการทั้งหมดที่มีอยู่เดิมของท้องถิ่น ตลอดจนโครงการที่จะดำเนินต่อไปในอนาคต

คาเตอร์ และฟรานซ์ (Carter and Frances, 1986) ได้ทำการ
ศึกษาเรื่อง การศึกษาปัญหาของโครงการสุขภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย
ในเขตเมือง (Case study of a Peer Health Education Project in an
Urban High School) เป็นการศึกษาเพื่อประเมินผลและพัฒนาโครงการสุขภาพใน
โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตเมืองที่นักเรียนมาจากครอบครัวมีรายได้ต่ำ ใช้แบบ
สอบถามถามนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยศึกษาในหัวข้อต่อไปนี้

1. ปัญหาของโครงการสุขภาพในโรงเรียน
2. ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อพัฒนาการของนักเรียนในด้านสุขภาพ
3. สิ่งที่สามารถปฏิบัติจริงตามโครงการ

จากการศึกษาพบว่า นักเรียนดังกล่าวมีสุขภาพไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้
อันเนื่องมาจากขาดความรู้ความเข้าใจในพฤติกรรมดำเนินชีวิตที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ เช่น
การออกกำลังกายที่ถูกต้อง การเลือกใช้สารเคมีในชีวิตประจำวัน ตลอดจนการป้องกัน
การแพร่ระบาดของโรคต่าง ๆ ดังนั้นจึงควรให้การศึกษาดูเน้นเรื่องพฤติกรรมทาง
สุขภาพให้มาก และชี้ให้เห็นถึงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ทางสุขภาพ เช่น การสูบบุหรี่ซึ่ง
เป็นอันตรายต่อสุขภาพ และกระตุ้นให้นักเรียนเห็นคุณค่าของโครงการสุขภาพในโรงเรียน
อย่างต่อเนื่อง

สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดโครงการสุขภาพในโรงเรียนทั้ง
ภายในประเทศและภายนอกประเทศ พอสรุปได้ว่า การจัดโครงการสุขภาพในโรงเรียน
ยังต้องพบปัญหาอุปสรรคมากมายในหลายด้าน ซึ่งสาเหตุของปัญหาส่วนใหญ่มักพบว่า
โรงเรียนส่วนใหญ่ขาดความพร้อมในการจัดโครงการสุขภาพในโรงเรียน ทำให้การ
ดำเนินงานที่ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ผลการวิจัยมักพบว่าขาดบุคลากรและงบประมาณ
นอกจากนั้นบุคลากรในโรงเรียนยังขาดความรู้และประสบการณ์ในการดำเนินงาน
งานโครงการสุขภาพในโรงเรียน ส่วนใหญ่มักเคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับการจัดโครงการ

สุขภาพในโรงเรียน และผู้บริหารโรงเรียนไม่ได้จัดโครงการสุขภาพในโรงเรียนให้เป็นโครงการที่มีความสำคัญจึงขาดความสนใจและความร่วมมือจากหลายฝ่าย ทำให้โครงการสุขภาพในโรงเรียนไม่เจริญก้าวหน้าเท่าที่ควร ซึ่งถ้าหากผู้บริหารโรงเรียนได้มีความรู้ และเห็นความสำคัญของโครงการสุขภาพในโรงเรียนแล้วก็จะทำให้โครงการนี้มีความสำคัญและมีประโยชน์ต่อการดำเนินงานของโรงเรียนเป็นอันมาก

ทางด้านครูสุขภาพ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการที่จะทำให้โครงการสุขภาพในโรงเรียนประสบผลสำเร็จนั้น จากรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับครูสุขภาพสรุปได้ว่า ครูสุขภาพส่วนใหญ่วิชาเอกพลศึกษาและสอนวิชาพลศึกษาด้วย ส่วนมากเคยเข้าอบรมเพิ่มเติมทางด้านสุขภาพ ครูสุขภาพมีปัญหาหลายด้าน เช่น การใช้หลักสูตร ตลอดจนเทคนิคการสอนและการทำข้อสอบมาตรฐาน ครูสุขภาพต้องการให้มีการนิเทศมากในเรื่องการใช้หลักสูตรและเนื้อหาวิชาสุขภาพ การเตรียมการสอน การสร้างสื่อ และอุปกรณ์การสอน การสร้างข้อสอบที่มีคุณภาพ ครูสุขภาพต้องการให้มีการนิเทศบ่อย ๆ แต่ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันหลายแห่งที่ครูไม่เคยได้รับการนิเทศจากผู้นิเทศเลย

เกี่ยวกับโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า อาคารสถานที่ยังไม่เพียงพอ วัสดุครุภัณฑ์บางประเภทยังขาดแคลน อุปกรณ์การสอนยังไม่เพียงพอ บุคลากรมีวุฒิสภาวิชาเอกไม่ตรงกับวิชาที่สอน โรงเรียนมีงบประมาณน้อย และได้รับล่าช้า ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่เห็นความสำคัญของการศึกษาต่อ การนิเทศในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสส่วนใหญ่เป็นลักษณะเยี่ยมเยียน ำที่กำลั้งใจ การแนะนำแก้ปัญหาการดำเนินงานมากกว่าจะเป็นการนิเทศทางวิชาการ

สำหรับงานวิจัยทางด้านต่างประเทศ เกี่ยวกับโครงการสุขภาพในโรงเรียน ยังต้องการให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่สามารถนำาไปปฏิบัติจริงได้ ครูในโรงเรียนประถมส่วนใหญ่ต้องการให้จัดนิเทศแบบภายในโรงเรียน การสอนสุขภาพเห็นว่าการใช้อุปกรณ์การสอนจะเพิ่มประสิทธิภาพการสอนให้ดีขึ้น ยังมีปัญหาที่พบว่า การดำเนินงานโครงการสุขภาพยังไม่สามารถทำให้นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสุขภาพที่ดีขึ้นได้

จากการรวบรวมงานวิจัยดังกล่าว ทำให้ทราบว่ายังมีผู้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการสุขภาพในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานมาก่อน เนื่องจากผู้วิจัยเห็นว่าโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นโรงเรียนที่เปิดดำเนินการในระยะเริ่มต้น จึงยังคงมีปัญหาอุปสรรคในหลายด้าน โดยเฉพาะเรื่องโครงการสุขภาพในโรงเรียนซึ่งผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับงานโครงการสุขภาพ และงานนิเทศโดยตรง จึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงสภาพและปัญหาการจัดดำเนินงานโครงการสุขภาพในโรงเรียนและความต้องการนิเทศตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนผู้ศึกษาในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อจะได้เป็นแนวทางการวางแผนการนิเทศให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย